

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
ȘCOALA NAȚIONALĂ DE STUDII POLITICE ȘI ADMINISTRATIVE
IOSUD – ȘCOALA DOCTORALĂ

REZUMAT TEZĂ DE DOCTORAT

Tema:

CAUZELE FORMĂRII DIASPOREI ROMÂNEȘTI CONTEMPORANE. CAZUL SPANIEI

Conducător de doctorat:

Prof.univ.dr. Mihail IONESCU

Doctorand:

Alina Ardeleanu

– BUCUREȘTI, 2023 –

I. CUVINTE CHEIE: diaspora românească, Uniunea Europeană, migrație, cauze migrație, România, Spania, politici publice, mobilitate forță de muncă, globalizare.

II. SINTEZĂ TEZĂ DE DOCTORAT

Teza de doctorat este structurată în șase capitole care își propun să analizeze științific fenomenul complex al migrației, în general și cu precădere în Spania și cauzele sale. Scopul principal al tezei de doctorat îl constituie identificarea impactului complex al migrației între țara de origine (România) și țara de destinație (Spania), referitor la evoluția și consecințele capitalului socio-teritorial, dar și al dezvoltării locale a acestui fenomen. Pe baza chestionării unor emigranți români din Spania au fost desprinse unele concluzii în cadrul unui studiu de caz. Migrația persoanelor este o temă de mare interes, având în vedere amploarea acesteia. Tema a mai fost abordată, dar permanent apar elemente și concluzii noi. Migrația către țările dezvoltate din Vestul Europei (Marea Britanie, Spania, Italia, Franța, Germania etc.) conduce la numeroase analize și întrebări.

Capitolul I Metodologia cercetării fenomenului migrației

Fenomenul migrației cetățenilor români în alte țări nu este nou. Acesta s-a amplificat odată cu trecerea timpului. Între anii 1899 și 1989 (în decursul a 90 ani) aproximativ 1,2 milioane de români au părăsit fie legal sau ilegal România. *Datele ONU arată că în anul 2019 (1 ianuarie) erau în afara țării aproximativ 4 milioane de migranți români. Rezultă că în doar aproximativ trei decenii (1990-2019), numărul românilor înregistrați legal în țări străine s-a triplat. Numărul migranților români care nu sunt înregistrați este necunoscut, dar se apreciază a fi de aproximativ 6 milioane de români.*¹

Întregul text al tezei de doctorat reprezintă munca a patru ani de cercetare și contact permanent pe care le-am avut în comunitatea migranților români din Spania, dar și cu persoane care s-au întors în România, după o perioadă petrecută în Spania. Prin urmare, toată teza se bazează pe abordarea ambelor teritorii (teritoriul de plecare și teritoriul de sosire).

Metodele folosite pentru cercetare și colectare a datelor au fost diverse și au presupus cercetarea de birou, metode cantitative, metode calitative și explorarea rețelelor de socializare.

În perioada derulării cercetării, am realizat un număr de 128 de chestionare (dintre care relevante am ales 92, 38 bărbați și 54 femei. S-a observat că nu există o cultură a sondajului de opinie

---

¹ file:///C:/Users/Downloads/2017_Tesis_%20Suiu_Adriana%20(3).pdf, pag. 9

publică, așadar, numărul relevant pentru sondajul pe care l-am aplicat a devenit 92. În România, chestionarele le-am aplicat în diverse localități. Pentru teritoriul de destinație, am aplicat chestionarele în diferite zone ale Spaniei în care prezența migranților români este numeroasă.

Ca și ipoteză de cercetare avută în vedere, am pornit de la faptul că, în ultimele decenii, a scăzut foarte mult numărul de cetățeni români din interiorul granițelor țării noastre, fenomen foarte grav care a generat mutații dramatice în structura cantitativă și, mai ales, calitativă a populației, cu efecte demografice, economice și sociale grave, iar noua reconfigurare intempestivă și chiar haotică a sistemului de pregătire, a pieței muncii, a structurii profesiilor, a necesarului ocupațional al forței de muncă, a sistemului educațional și chiar a sistemului de securitate și apărare, sunt serios puse în dificultate. În același timp, noile comunități românești constituite în țările de destinație sunt identități numeroase, dar firave, vulnerabile, fără o cultură a migrației, care ridică provocări substanțiale atât pentru România, țara de origine, cât și pentru toate celelalte țări de destinație, unde comunitățile românești sunt foarte numeroase.

Ca și conținut al metodologiei de cercetare am avut în vedere:

- Analiza de conținut, ca metodă, privind aspectele juridice ale migrației;
- Comparația (Studiul din capitolul șase; particularitățile formării diasporei românești în Spania);
- Selectarea rațională și instituționalizarea sociologică;
- Identificarea modelului performant în managementul public ;
- Analiza S.W.O.T. privind, pe de-o parte, integrarea în Uniunea Europeană a statelor din estul Europei și, pe de altă parte, integrarea cetățenilor din aceste țări, migranți, în colectivitățile din țările de destinație.

Capitolul II Fenomenul migrației. Abordare teoretică

În ultimele decenii, mare parte din explicațiile teoretice ale migrației au adus în centrul atenției influența tot mai accentuată și mai haotică a dezvoltării economice, într-un registru concurențial, inegal, cu mari diferențe între țări și regiuni, ceea ce a generat variații extrem de mari în domeniul cererii și ofertei forței de muncă, atât în ceea ce privește potențialul uman și, prin urmare, performanța economică efectivă, cât și condițiile de trai și de siguranță economico-socială, îndeosebi în declanșarea și derularea procesului migraționist.

Mișcarea migratorie a ajuns să devină un proces complex, dar și elaborat, deoarece simbolizează mai mult decât mișcarea simplă de la un spațiu de proveniență la altul de stabilire ulterioară, implicând mai multe aspecte de interes și elemente semnificative, având o amploare de natură globală. În această ordine de idei, Uniunea Europeană reprezintă cea mai bună entitate pentru o cercetare amănunțită: aceasta a devenit o structură de coagulare regională ce, pe fondul menținerii granițelor naționale, asigură posibilitatea cetățeniei europene peste cea națională și, concomitent, uzitează de regulile spațiului Schengen pentru cetățenii din unele dintre țările membre². Astfel, cercetarea de față apelează la *Declarația Universală a Drepturilor Omului*, articolele 13, 14 și 15 ce prevăd faptul că: circulația lucrătorilor este liberă³; persoanele persecutate pot beneficia de azil⁴, și, nu în ultimul rând faptul că persoanele dețin cetățenie⁵. Articolele prezentate trebuie să desemneze baza procesului integrat de gestionare a migrației.

Adam Smith (fondatorul teoriei clasice) susținea că piața liberă și libera circulație reprezintă bazele dezvoltării economice și folosirii resurselor cu o eficiență sporită. Cercetând fenomenul migrației considerăm necesară înlăturarea barierelor dintre țări, astfel încât să se favorizeze deplasarea populației și a capitalului.

Karl Marx susținea că migrația presupune deplasarea și dezvoltarea populației. În același timp, afirma că emigrarea din țările imperiale spre coloniile acestora contribuia la atenuarea crizelor de supraproducție.

Tendința, la momentul de față, este de a cerceta migrația prin viziunea unor teorii (legi) care demonstrează apariția procesului, de exemplu: teoria duală a pieței muncii, teoria economiei neoclasică, teoria dependenței, noua economie a migrației, teoria sistemelor mondiale. Aceste teorii se întregesc una pe alta, prezentând o multitudine de lămuriri asupra procesului, îndeosebi pentru faptul că punctele de vedere respective se adresează nivelurilor felurite de referință: micro (individ/familie), mezo (comunitar) și macro (societal). Enclavele economice etnice sunt concentrații

---

² Din 27 state membre ale UE, 21 sunt membre ale Spațiului Schengen. URL: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/bordersand-visas/schengen/index_en.htm

³ Art. nr. 13 din *Declarația Universală a Drepturilor Omului adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 10 decembrie 1948*, URL: <http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/legea/declaratiainiversala-a-drepturilor-omului.php>, „orice persoană are dreptul de a circula în mod liber și de a-și alege reședința în interiorul granițelor unui stat, orice persoană are dreptul de a părăsi orice țară, inclusiv a sa, și de reveni în țara sa”

⁴ Art. nr. 14 din același document, „în caz de persecuție, orice persoană are dreptul de a căuta azil și de a beneficia de azil în alte țări”

⁵ Art. nr. 15 din același document, „orice persoană are dreptul la o cetățenie și nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de cetățenia sa sau de dreptul de a-și schimba cetățenia”

dense de firme de imigranți, care angajează într-o proporție semnificativă conaționali și se manifestă printr-o prezență fizică distinctivă în spațiul urban.

Geograful german, Ernst Georg Ravenstein (1834-1913), socotit părintele concepțiilor migrației, a fost evaluat ca fiind pionierul teoretizării migrației, datorită faptului că a formulat întâile legi ale migrației. Acesta a semnalat pentru întâia oară situația că migrația a fost definită de sistemul push-pull (împingere-atracție), determinată de stări defavorabile⁶ și produce în continuare dorințe de migrație, din cauza faptului că situațiile avantajoase îi magnetizează pe oameni dintr-o zonă în alta. Oamenii de știință, în majoritate, au urmat tezele lui Ravenstein, iar concepțiile dominante din știința de astăzi sunt, de fapt, varietăți ale concepțiilor sale.

Cauza principală a migrației a fost înfățișată prin facilitățile financiar-economice din afară pe care le disting cetățenii din zone cu performanțe economice mai mici, definite prin limitări politice, religioase sau de altă natură.

Conform teoriei lui Everett Lee (1917-2007), toate țările, provinciile și zonele dispun fie de factori pozitivi care atrag sau mențin populația, fie de factori negativi care conduc la respingerea oamenilor, fie de factori neutri la care populația este ehidistantă. Prin urmare, condiționările pozitive sunt situațiile care operează pentru a păstra forța de muncă în interiorul unei regiuni sau pentru a atrage cetățeni din alte areale, condiționările negative îndepărtează migrații, iar condiționările neutre apar în zonele în care sunt migrații și nu prezintă importanță. Acești factori ar mai putea fi definiți ca fiind: „albi (prietenosi)”, „negri (neprietenosi)” și „gri (ambigui) ”.

În ceea ce privește dimensiunea migrației a sesizat că aceasta fluctuează în funcție de: variația economiei, compunerea populației din zonă, multitudinea zonelor incluse în regiune și nivelul de progres din zona respectivă. Exceptând situația în care sunt impuse verificări exigente, mărimea și fluxul migrației caută să se mărească în timp.

De asemenea, teoriile neoclasice, difuzate la debutul anilor `70, au stabilit fundamentele tezelor migrației internaționale cu vizarea pe persoane⁷, motivul procesului migraționist⁸ și condițiile

---

⁶ Dominance of the economic motive „Bad or oppressive laws, heavy taxation, an unattractive climate, uncongenial social surroundings, and even compulsion (slave trade, transportation), all have produced and are still producing currents of migration...” (Ravenstein, 1889, p. 286), (climat instabil, nivel mare de impozitare, transportul, stare socială neconvențională, legi opresive, comerțul cu sclavi)

⁷ Legătura dintre migrație și investiția în forța de muncă

⁸ Din punct de vedere economic

care influențează hotărârea migrației (strategia familială), condițiile de menținere a migrației și căile de migrație⁹.

Totodată, *teoria capitalului uman* lansată de Jacob Mincer, este provenită din teza economiei neoclasice și admite că cetățenii acționează, în principal, echilibrat și cu intenție în orice situație. Noțiunea de capital uman, a fost impusă de Theodore William Schultz și se definește prin condiționări ca: practica, pregătirea, instrucția, capacitatea și îndemânarea individului, deoarece beneficiile unui cetățean cu studii evolute s-au demonstrat a fi mai sporite în majoritatea situațiilor decât a unuia cu o pregătire medie. Fondul uman este caracterizat de Gary Stanley Becker, ca bagajul de pregătire, comportamente și mandatări care pot marca creșterea potențialului și beneficiilor unui individ. Așadar, se apreciază capitalul uman ca fiind volumul de cunoștințe, deprinderi și abilități care pot conduce la sporirea capacităților și veniturilor unui om.

În egală măsură, trebuie subliniat faptul că migrația în UE reprezintă un subiect polivalent, datorită faptului că, pe de o parte, apar căi de migrație foarte voluminoase între țările care fac parte din UE, în condițiile existenței statutului de cetățean european, în altă ordine de idei, se manifestă un flux însemnat de cetățeni în mișcare migratorie veniți din zone din afara UE. Această stare se transpune prin recunoașterea a două căi de migrare, din afara UE și anume din zona Sudică la Nord și din zona de Nord la Sud. Aici, Nordul și Sudul nu constituie reprezentări geografice, ci nivelul economic. Potrivit Departamentului ONU destinat problemelor economice și sociale, prezenta clasare ia spre studiu situația din diverse zone geografice ale globului¹⁰. Platforma de Dezvoltare a ONU propune o altă reprezentare a Nordului și Sudului, având în vedere Indexul Dezvoltării Umane (IDU): „*Expresia Nord face referire la țările cu un scor foarte mare al IDU, în vreme ce expresia Sud aduce în discuție țările cu scoruri mari, medii și reduse al IDU*”¹¹.

După cercetările recente, se apreciază că în prezent sunt 17 milioane de cetățeni din UE care trăiesc în altă țară membră.

---

⁹ Economia duală: piața primară și secundară a ocupării lucrătorilor

¹⁰ Organizația Internațională pentru Migrație (IOM), *World Migration Report 2013. Migrant Well-being and Development*, Geneva, 2013, p. 43, „zonele dezvoltate și în curs de dezvoltare: grupul Nord cuprinde SUA, Canada, Europa, Japonia, Australia și Noua Zeelandă, iar grupul Sud include Africa, celelalte state americane, Caraibe, Asia (exceptând Japonia) și Oceania (fără Australia și Noua Zeelandă)”

¹¹ Teritoriile care au valori foarte mari ale IDU sunt: Andora; Australia; Austria; Bahrain; Barbados; Belgia; Brunei Darussalam; Canada; Cipru; Rep. Cehă; Danemarca; Estonia; Finlanda; Franța; Germania; Grecia; Hong Kong, China; Ungaria; Islanda; Irlanda; Israel; Italia; Japonia; Liechtenstein; Luxemburg; Malta; Olanda; Noua Zeelandă; Norvegia; Polonia; Portugalia; Qatar; Rep. Coreea; Singapore; Slovacia; Slovenia; Spania; Suedia; Elveția; Emiratele Arabe Unite; Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord; Statele Unite ale Americii (IOM, op. cit., 2013, p. 44).

Specificiul emigrației românești

În 1990, îndată după legiferarea liberei circulații a persoanelor, s-a manifestat o emigrare crescută a cetățenilor români spre străinătate. Așa încât, „în 1990, s-au hotărât să emigreze din țară 96.929 persoane”¹², aproximativ 4 cetățeni din o mie de locuitori au ales să-și mute domiciliul în afara țării. De observat este faptul că anul 1995 constituie un etalon din punct de vedere al amplitudinii fenomenului de emigrație, deoarece valoarea existentă, până în acel moment, nu a mai fost atinsă. În concluzie, în ultima decadă, în general, numărul cetățenilor ce au ales să emigreze este în continuă scădere, fluctuând în apropierea valorii de 10.000 de lucrători, adică 0,5 persoane la o mie de locuitori.

Distribuirea celor care practică această formă de pribegie accentuează situația în care, imediat după legiferarea liberei circulații a indivizilor, populația cu alte etnii, mai ales persoanele de etnie germană, au optat să-și mute domiciliul, respectiv să părăsească România. „Așadar, în 1990, din cei aproape 97 de mii de emigranți consemnați, 62,0% erau persoane de etnie germană, iar 11,4% de etnie maghiară, în timp ce persoanele de etnie română reprezentau 24,6%; în zilele noastre, majoritatea emigranților (99,1%) sunt de etnie română”¹³.

Cu toate că migrația românească, în felul în care o vedem în ziua de azi, este una recentă, aceasta a reușit să aibă o însemnătate cu importanță crescândă asupra comunității românești actuale, în totalitatea sa. Migrația internațională înfățișează în zilele noastre un proces care se prezintă sub mai multe forme, provoacă efecte și fășonează societățile naționale.

Caracteristicile procesului în România fac referire la faptul că țara noastră este și țară de origine, dar și de destinație (a se vedea numărul de migranți în special în construcții) a migranților internaționali, însă statusul a devenit de țară de emigrație categorică. De asemenea, s-a majorat numărul indivizilor care tranzitează teritoriul nostru național, România căpătând răspunderi considerabile în legătură cu poziția sa la granița estică a UE¹⁴.

Capitolul III Mobilitatea persoanelor în Uniunea Europeană

Migrația, de regulă, este determinată a fi mișcarea unui individ sau a unei colectivități de indivizi de la o zonă geopolitică la alta, dincolo de o graniță administrativă sau politică și care aspiră să se statornicească stabil sau provizoriu într-o zonă, alta decât zona de baștină în diverse scopuri.

---

¹² http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/publicatii/spos_1_2012.pdf, pag. 32

¹³ <https://insse.ro/cms/files/evenimente/RoCentenar/ROCentenar.pdf>, pag. 47

¹⁴ Migrație nelegală, trafic cu persoane, migrație benevolă

Elementul semnificativ al debutului migrației românești contemporane îl reprezintă mișcarea migratorie provizorie a muncitorilor calificați, în căutarea unui loc de muncă. Dar principala cauză a acestei migrații atât de rapide și atât de masive nu este dată neaparat de voința liberă a individului de a-și alege țara și locul de muncă, ci pierderea masivă a locurilor de muncă în țara de origine, urmată de o consecință dură de nu mai putea supraviețui atât ca individ, cât și împreună cu familia.

Studierea migrației din punctul de vedere al statelor de unde se emigrează a suscitât interesul oamenilor de știință în decadele din urmă, altminteri a atras atenția în anii din urmă prin fenomenul de „*exod al creierelor*”, prin orice înțelegere să-l diminueze. Comunitățile din Europa se luptă cu situația de senescență îngrijorătoare, caz în care s-a ajuns la implementarea ansamblului de siguranță socială pay-as-you-go, ca efect al unor constrângeri demografice apreciabile.

Se observă faptul că modificarea numărului de indivizi în deceniul din urmă a fost supusă unui cumul de agenți, din aceștia se afirmă cu prioritate: libertatea familiilor de a se hotărî în ceea ce privește numărul de copii dorit și perioada de timp în care să conceapă copii, gradul ridicat al cheltuelilor socio-economice întreprinse de locuitori în etapa de transformare a societății, penuria de locuințe și accesul dificil al tineretului la achiziționarea unei locuințe proprii, modificări ale manierelor indivizilor în ceea ce privește constituirea și destrămarea unei familii, fluctuațiile sociale, lipsa ocupației lucrative stabile și predictibile.

Istoria integrării europene ne oferă exemplul perfect a ceea ce a fost etichetat în mod clar ca fiind *globalizare*: crearea unui *spațiu* mai mare decât cel al statului națiune tradițional pentru activitatea economică. Distincția între ceea ce am putea numi, din dorința pentru o mai bună terminologie, minorități *imigrante* și minorități *indigene* este interesantă din punct de vedere analitic, prin urmare, deoarece atrage atenția către importanța centrală a statului națiune în orice aspect al diversității culturale în Europa, însă statul națiune se află în două ipostaze contrastante: într-un anumit fel, ca fiind *problema* și pe de altă parte ca fiind *soluția* cu privire la problemele sociale pe care le dezvoltă fenomenul migrației, și în arealele de unde provin migrații, dar și, mai ales, în arealele în care se hotărăsc să se așeze aceștia, pentru a-și construi o viață mai bună decât cea pe care o aveau în țara de baștină.

Gestionarea fenomenului de migrare în Uniunea Europeană cuprinde un set de măsuri complexe, dar absolut necesare având în vedere implicațiile de natură economică, socială, culturală, civilă, religioasă atât pentru țările de destinație, cât și pentru cele de plecare. Necesitatea gestionării migrației rezidă și din amploarea fenomenului. Astfel, la 1 ianuarie 2019 persoanele rezidente într-o

țară din Uniunea Europeană având cetățenie din altă țară era la nivelul de 21,8 milioane ceea ce reprezenta 4,9 la sută din totalul populației, dintre acestea 13,3 milioane proveneau din țările Uniunii.

Consiliul European a discutat situația migrației la 9 februarie 2023 urmărindu-se să se întreprindă măsuri și acțiuni pentru o politică eficace, umanistă și mai sigură.

În dezbaterile recente pe tema migrației internaționale, atât reprezentanții guvernamentali, cât și cei ai sectorului privat au identificat nevoia unei piețe globale a muncii eficace, ținând seama că proiecțiile privind raportul deficitar între cererea și oferta de forță de muncă pentru anii ce urmează indică o accentuare a acestora, pe fondul îmbătrânirii demografice și declinului populației în țările dezvoltate, în paralel cu sporirea acesteia în țările mai puțin dezvoltate.

Migrația este un fenomen polivalent, de factură multinațională ce nu a fost, nu este și nu va fi manageriat numai în stil unilateral sau bilateral, însă doar printr-un proces de gestionare eficace care să aibă în atenție câștigul tuturor celor implicați și caracteristicile în schimbare ale procesului migraționist. În acest context, politicile migraționiste ale țărilor se modifică în funcție de evoluțiile economiei mondiale, a situațiilor politice, a influenței diferiților factori: naturali, sociali etc..

Europa continuă să reprezinte un areal geografic cu puternice căi de migrație în multiple direcții, dar ea va simboliza o locație de stabilizare pentru viitor. Se ivește nevoia descoperirii unor rezolvări pentru a diminua consecințele negative ale deficitului demografic. În această idee se face receptarea Uniunii Europene pentru muncitorii migranți din terțe țări. Se apreciază că o migrație verificată pe palierul spațiului european este mai productivă decât disponibilizarea politicii migraționiste la voia fiecărei țări membre.

Capitolul IV Influența mobilității forței de muncă în Uniunea Europeană asupra societății românești

Țara noastră a prezentat un interes deosebit pentru accesarea în UE având în vedere numeroasele avantaje din punct de vedere economic, al liberei circulații, dar și pentru facilitățile de studiu și muncă. De asemenea s-a contat pe un flux mai mare de investiții în România și pe un ajutor în combaterea corupției.

În urma unui studiu, făcut după aderarea la UE, respectiv în anul 2016 rezulta că 67%¹⁵ dintre români aveau o atitudine favorabilă față de Uniune. Eurobarometru a concluzionat, printr-un sondaj că țara noastră era pe poziția a treia dintre statele UE având drept criteriu optimismul cetățenilor. În

---

¹⁵ http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/2018/10/SPOS_2017_Studiul-1_FINAL.pdf, accesat la 04.05.2020

urma unui sondaj al Parlamentului European de la finalul anului 2015 a rezultat că 41% dintre cetățenii români apreciau că, din punct de vedere financiar, situația lor va fi mai bună în viitor, față de o medie de 31% în UE.

În prezent, aproape 17 milioane de locuitori ai Europei trăiesc sau lucrează în altă țară membră – dublul față de situația de acum zece ani. UE a emis un corp consistent de legislație care stabilește diferitele spețe ale mobilității, incluzând mutarea cetățenilor și coordonarea asistenței sociale.

Pentru a rezolva aceste probleme, Autoritatea Europeană a Muncii (SEE) – proiectată de Comisie în martie 2018 a avut în vedere următoarele obligații față de țările componente ale UE:

- să sprijine statele membre în procurarea de date și ajutoare cetățenilor și întreprinderilor;
- să faciliteze colaborarea și schimbul de date între statele membre și să le sprijine prin controale concertate și comune, pentru a combate abuzurile, fraudă și munca nedeclarată;
- să acționeze ca mediator între țările membre în situația unor dispute de natură economică, juridică, politică, culturală și poate chiar teritorială.

Autoritatea Muncii a fost responsabilă pentru sprijinirea rețelei europene de servicii pentru încadrarea cetățenilor (EURES care are peste 1000 de consilieri) și a recepționat și întărit preocupările Platformei Europene pentru intensificarea cooperării în combaterea muncii ilicite. Acțiunile sale vor acoperi regulile privind migrația și detașarea cetățenilor, coordonarea securității sociale și legislația specifică în sectorul transportului rutier¹⁶. Existența muncii ilicite sau la negru reprezintă sursa diferențelor dintre numărul real al migranților și numărul celor înregistrați oficial cu permis de ședere.

În ultimii 50 de ani, circulația liberă a persoanelor s-a dezvoltat constant și a devenit mai accentuată. Această libertate existențială, destinată în primă instanță populației active, a fost lărgită treptat pentru a cuprinde și alte elemente ale populației și este actualmente unul dintre principalele drepturi personale pe care UE le asigură cetățenilor săi¹⁷.

Principiul libertății de circulație a muncitorilor este consfințit la art. 45 (fostul art. 39 CE) din Tratatul cu privire la funcționarea UE (menționat ca TFUE) și a fost emis prin legislația secundară [Regulamentul (CEE) nr. 2454/93. 1612/68 și Directiva 2004/38/CE, dar și Directiva 2005/36/CE]¹⁸ și jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene (menționată ca CJ).

---

¹⁶<https://www.prwave.ro/mobilitatea-echitabila-a-fortei-de-munca-comisia-saluta-acordul-privind-autoritatea-europeana-a-muncii/>, accesat la 04.05.2020

¹⁷ <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=5569&langId=ro>, accesat la 06.05.2020

¹⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32004L0038>, accesat la 06.05.2020

În fapt, orice cetățean al UE are posibilitatea de a munci și de a trăi într-o altă țară membră fără să fie discriminat pe motive de naționalitate cu condiția de a respecta unele reglementări interne care nu sunt deasupra celor europene. De exemplu, viteza de deplasare pe drumurile publice, regulile de convețuire în unele comunități, respectarea însemnelor naționale și altele.

Un individ ar putea fi considerat muncitor migrant al Uniunii Europene în țara membră natală dacă și-a pus în aplicare dreptul la circulația liberă și apoi revine în țara sa de baștină¹⁹. Dreptul Uniunii Europene legiferează acest fel de migranți care revin în locurile lor de baștină, din această cauză a-i opri pe aceștia să aducă aminte de dreptul UE împotriva țării lor de baștină ar putea demoraliza resortisanții unei țări membre să facă uz de dreptul la libera circulație în același fel în care și-l aplică muncitorii migranți din alte țări membre.

Dreptul UE în domeniul liberei circulații a lucrătorilor se pune în aplicare în țările membre ale UE (Art. 52 din TUE) și în arealele amintite la art. 355 din TFUE²⁰.

În definirea componentelor familiei fac parte soțul/soția, în unele spețe partenerul/partenera cu care locuitorul UE a încheiat un parteneriat oficial, urmași direcți cu vârsta de până la 21 de ani, sau ce sunt încă în întreținere, precum și înaintașii direcți care sunt în grija acestora și urmașii direcți ai soțului/soției sau ai partenerului/parteneriei²¹.

Cetățenii UE au posibilitatea de a căuta un loc de muncă în altă țară membră și de a primi același ajutor acordat de biroul național de încadrare a lucrătorilor de acolo, ca și resortisanții țării membre respective. Rețeaua EURES pune la dispoziție informare, consiliere și asistență în vederea plasamentului și recrutării, pe lângă clasarea CV-urilor în raport cu posturile vacante. EURES deține, în același timp, un site activ pe internet unde indivizii pot opta pentru locurile de muncă libere online și își pot pune la dispoziție CV-urile²².

Fenomenul migrației internaționale se resimte ca un șoc asupra Uniunii Europene și a țărilor membre. Procesul de globalizare, ca și feluritele evenimente apărute la scară internațională au contribuit la mărirea valurilor migrației, în special în ultima perioadă de timp. Politica europeană se edifică pe cutumele europene cu privire la azil și migrație, având în atenție atât aplicarea drepturilor omului și spețele umanitare, cât și câștigurile UE, ale migranților și statelor de proveniență ale

---

¹⁹<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52010DC0373&from=EN>, accesat la 06.05.2020

²⁰ <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=5569&langId=ro>, accesat la 06.05.2020

²¹ Idem

²² Idem

acestora. Absorbția migranților în comunitatea europeană are ca obiectiv echilibrul dintre drepturile acestora și cultura statului de baștină.

Fenomenul migrației este o „*condiție importantă a dezvoltării societății europene din zilele noastre*”²³. Fenomenul poate aduce și unele beneficii. Ușurarea integrării economice și a discuțiilor inter-culturale la nivel mondial și regional; asigurarea nevoii de lucrători în țările dezvoltate și mai buna folosire a acestora în țările de baștină; înființarea unor mutări de fluxuri bănești către țările slab dezvoltate, ușurarea mutării de știință și tehnologie spre țările de baștină ale migranților, după repatrierea acestora.

Referitor la demografie, consecințele migrației, atât cea temporară, dar și cea cu caracter definitiv, sunt importante. Dorința de a se stabili irevocabil în statele de destinație este știută și duce la reduceri substanțiale în rândul cetățenilor. Această diminuare a populației are ca efect micșorarea nivelului de dezvoltare economică sau chiar descreșterea activității economice în țările de plecare.

În mare parte, cei care își părăsesc locurile natale sunt tineri, iar numărul lor este în permanență creștere, putem astfel să susținem că emigrarea afectează categoriile de vârstă cu procente mari de fertilitate, diminuându-se, în acest mod, numărul de nou-născuți pe teritoriul României. Acest fapt este cu atât mai alarmant cu cât exodul tinde să devină permanent. Configurarea grupurilor de emigranți pe sexe arată unele modificări, astfel încât femeile imigrante sunt din ce în ce mai multe în anii din urmă. În 2004, 62% dintre migranți au fost femei încadrate la categoria de etate între 26-40 ani, ceea ce semnifică 58% din grupul de migratori, iar numărul lor este în permanență creștere²⁴.

Migrația internațională a populației a existat în toate timpurile, la niveluri cantitative și calitative însemnate, ca urmare a influenței unui complex de factori obiectivi și subiectivi care actualmente interferează direct cu componentele procesului de globalizare și mondializare. Migrația internațională cuprinde peste 175 milioane de oameni, care provin din țările dezvoltate, dar și din cele în curs de dezvoltare, și, potrivit estimărilor experților, în viitor dispoziția de amplificare a acesteia va continua²⁵. Evoluția fluxurilor migraționiste externe se explică, parțial, printr-o componentă tradițională, oamenii fiind în căutare permanentă de strategii de reducere a riscurilor, prin asigurarea unui volum mai mare al venitului. Dezvoltarea fără precedent a mijloacelor rapide de transport și comunicație reprezintă un alt factor care impulsionază migrația internațională. Cercetarea

---

²³<http://europedirectbucuresti.ier.ro/wp-content/uploads/Brosura-ED-Politica-de-migratie-a-UE.pdf>, accesat la 10.05.2020

²⁴ http://www.store.ectap.ro/articole/484_ro.pdf, accesat la 23.05.2020

²⁵ http://www.utgiu.ro/revista/ec/pdf/2007-01/11_Radulescu%20Dragos%20Lucian.pdf, accesat la 23.05.2020

aprofundată a cauzelor, efectelor, costurilor și beneficiilor migrației externe în țara de origine și destinație reprezintă un demers util pentru a identifica cele mai adecvate mijloace și politici de a maximiza beneficiile acestui fel de migrație.

Rezultatul global al migrației este foarte polivalent și o examinare amplă a acestuia admite cunoașterea cheltuelilor și câștigurilor la standardele individual, local, național și internațional, în special în speța în care sunt în discuție imigranții cu nivel ridicat al pregătirii profesionale, care furnizează țării de destinație un însemnat câștig de *creiere*²⁶, iar în cea de baștină, dimpotrivă, o pierdere de creiere²⁷. Din cauza migrației externe, prima și imediata pierdere directă pentru țara de origine este legată de pierderea finanțării în educarea și pregătirea profesională a emigranților²⁸, precum și de lipsa contribuțiilor la buget, reprezentate de taxele și impozitele cu care aceștia contribuiau.

Capitolul V Diaspora și relațiile interstatale

Principalele roluri pe care diaspora le poate avea surprind următoarele cinci domenii:

a. Diaspora construiește punți de legătură între societăți și creează comunități transnaționale de dezvoltare reciprocă în beneficiul țărilor gazdă și de origine. Se creează un adevărat pod virtual între țara de plecare și țara de destinație cu componente economice, politice, culturale, științifice, sportive, religioase și de altă natură.

b. Statele pot să angajeze, să permită și să împuternicească diaspora pentru a se dezvolta prin comunicări, acțiuni de informare și parteneriat adecvate, politici și acțiuni la domiciliu și în străinătate. În acest sens, un rol deosebit îl are învățământul. Spre exemplu, Spania oferă învățământ gratuit și obligatoriu de la 6 la 16 ani.

c. Resursele din diaspora, atât financiare, cât și de altă natură, pot influența eforturile de dezvoltare a familiei, a comunității și chiar dezvoltarea națională în țările gazdă și de origine, dacă există stimulente și mecanisme pentru a sprijini acest lucru. Programul ”Plan de întoarcere voluntară” stimulează imigranții șomeri din țările din afara UE să se întoarcă în țările de baștină, oferindu-se unele facilități privind ajutorul de șomaj și asigurări sociale, deși nu a dat rezultate importante.

---

²⁶ Brain gain

²⁷ Brain loss

²⁸ Investițiile în formarea capitalului uman

d. Parteneriatele strategice între state, organizații internaționale, societatea civilă și sectorul privat oferă un cadru pentru implicarea diasporei și pentru a le împărtăși și a transfera resursele lor. Atât în documentele convenite cât și prin acțiuni concrete la diferite niveluri se încurajează acumularea resurselor financiare și transferarea acestora în țările de origine.

e. Diaspora poate juca un rol critic în situațiile de criză, aplicându-și cunoștințele, experiența, abilitățile, rețelele și legăturile de sprijin și asistență atât în timpul crizei, cât și după. Sunt multe situații în care diaspora a avut un rol catalizator în diminuarea tensiunilor dintre țările de destinație și țările de baștină atunci când au apărut între acestea.

Putem considera diaspora comunitatea cetățenilor unui stat stabiliți în afara granițelor sale care păstrează și promovază tradițiile și valorile statului de origine.

Migrația este fața umană a globalizării, iar diaspora reprezintă legătura umană dintre țări. Modul în care membrii unei diaspore interacționează între ei și cu societățile gazdă și de origine, de exemplu, prin legăturile familiale, prin *orașul natal*, prin alte asociații sau cluburi, poate stabili o bază de încredere și de implicare pentru diferite forme de cooperare transnațională. Așa cum s-a observat în primele întâlniri GFMD de la Bruxelles și Manila, în 2007 și, respectiv, 2008, diaspora și rețelele lor comunitare pot oferi soluții locale pentru provocările globale.

Nu există o definiție universal acceptată a diasporei. Conceptele diferă mult, dar, în general, definiția largă de lucru propusă în manualul Dezvoltarea unei Hărți de Parcurs pentru Implicarea Diasporei în Dezvoltare: un Manual pentru Politicieni și Practicieni din Țările de Origine și Gazdă, compilat de IOM și de Institutul pentru Politica de Migrație în 2012: *Emigranții și descendenții acestora, care trăiesc în afara țării de naștere, fie temporar sau permanent, păstrează încă legături afective (emoționale) și materiale cu țările lor de origine.*

Diaspora tradițională – care a fost cândva privită ca niște grupuri extraordinare, adesea nemulțumite, care au fugit de persecuție, dar tânjeau să se întoarcă la habitatul lor original – astăzi este văzută ca fiind alcătuită din toți cei care locuiesc departe de țările lor de origine, dar continuă într-o anumită formă să se identifice cu ele, indiferent dacă sunt cetățeni străini naturalizați, rezidenți expatriați, studenți, lucrători migranți, exilați sau solicitanți de azil. Majoritatea, dacă nu toate, țărilor de astăzi sunt surse și gazde ale unor astfel de diaspore, iar numărul este în creștere.

Migrația reprezintă un element vital al progresului. Nu există îndoială că economiile în curs de dezvoltare beneficiază masiv de pe urma mobilității dată de resursele migranților și orientată spre a sprijini eforturile de creștere, lucru dezbătut intens atât în mediul academic, cât și în alte medii.

Acesta este motivul pentru care comunitatea internațională consideră migrația ca fiind un element prioritar al politicii cheie, incluzând-o în Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ca obiectivul cu numărul 10 și considerând-o, de asemenea, ca fiind una dintre căile de reducere a disproporțiilor globale.

Se crează, astfel, o relație de interdependență între actorii migrației, fie că vorbim despre nivelul individual, fie de cel instituțional. Realitățile social-culturale, politice, economice vor fi profund restructurate, alterate și mai apoi remodelate pe măsură ce țările, migranții și familiile acestora din urmă vor traversa etapele transformării prin parcurgerea complexului fenomen al migrației.

În anii 60 ai secolului trecut, migrația era valorizată ca susținând creșterea economică prin transfer de resurse de la țara de destinație la cea de origine²⁹, fenomen ce a condus la modernizarea zonelor de origine ale migranților; zece ani mai târziu³⁰, același fenomen migraționist este considerat ca fiind responsabil de alimentarea diferențelor globale, susținând transferul spre regiunile dezvoltate al muncitorilor slab remunerați, precum și *exodul de creiere*, lucru subliniat și de Haas prin interpretarea dată relației migrație-dezvoltare.

Rolul decisiv în relația migrație-dezvoltare este atribuit diasporei, ca actor principal în relațiile internaționale, participând activ în țara de origine și în cea de destinație. Conform lui M. Esman există trei elemente care contribuie în mod eficient din partea diasporei la progresul țării de origine: prezența resurselor materiale, culturale și organizaționale și disponibilitatea acestora; *structurile de oportunitate* disponibile în țările-gazdă și care pot fi în favoarea sau în defavoarea relației dintre diasporă și țara de origine; solidaritatea grupului și tendința de a exercita influență. Deși mărirea veniturilor realizează o gamă mai largă de ajutoare potențiale în țara de origine, importanța asupra dinamicii remitențelor este complexă.

În ceea ce privește influența diasporei românești în politica externă a statelor, avem în afara granițelor mii de studenți, profesioniști, antreprenori și oameni de cultură care au reușit să aducă un ajutor major pentru reconstrucția României. Pentru că ne dorim o țară prosperă, implicarea celor instruiți în străinătate în viața politică, economică, științifică, socială, culturală a țării este necesară pentru a deveni un obiectiv prioritar pentru statul nostru. PACT ia în considerare că lucrătorii români din diaspora ar putea contribui substanțial la dezvoltarea României, incluzând atragerea lor în mecanismul electoral.

---

²⁹ Remitențe financiare, cunoștințe

³⁰ După șocul petrolier din 1973

Întreprinzătorii români care au plecat din România și au dobândit un renume în statele care i-au primit sunt cei care știu cel mai bine condițiile din România și oportunitățile pe care acest stat le poate acorda lor sau finanțatorilor străini. Aceștia ar trebui să aibă rolul de „*ambasadori ai României în lume atunci când vine vorba de finanțări străine, pentru că cooptarea lor creează posibilitatea de a impulsiona în mod pozitiv economia românească*”³¹.

Diaspora românească s-a impus prin număr și importanță, devenind o „*prioritate transversală pentru activitatea guvernamentală și a instituțiilor publice*”³². Dialogul dintre instituțiile românești și diaspora a evoluat, de asemenea, fiind necesar să se treacă la un model participativ în care organizațiile, asociațiile și persoanele din diaspora și comunitățile istorice să devină parteneri ai instituțiilor guvernamentale în definirea politicilor publice care le vizează. O primă manifestare a parteneriatului se va materializa prin dezvoltarea de formate pentru consultarea sistematică a exponenților diasporei.

Se va considera eficiența comunicării cu diaspora, atât istorică, cât și de maleabilitate printr-un tratament de coaching în preocuparea de bugetare nerambursabilă a programelor, proiectelor și activitățile desfășurate de asociațiile românești de pretutindeni.

Capitolul VI Studiu de caz: Particularitățile formării diasporei românești în Spania

Acest capitol se dorește a fi mai mult decât un studiu de caz. Este un suport, deopotrivă, analitic, statistic, argumentativ și justificativ, particularizat la arealul român din Spania, care prezintă o realitate – o realitate hic et nunc – a unui fenomen cu cauze atât de multiple și atât de complexe, de care, așa cum rezultă din răspunsurile celor chestionați, din realitățile cunoscute de noi toți, prezentate sporadic în media, mai ales în vremea alegerilor sau cu alte prilejuri, de regulă, subiectiv, cazuistic și pasionat, urmărindu-se, mai ales efectul punctual al unei realități de vortex și nu amploarea, profunzimea și impactul fenomenului, ca atare.

Eșantionul pentru chestionarul nostru nu este unul stabilit după toate regulile sociologice ale sondajelor făcute de instituții specializate, ci unul ad hoc, efectuat de un om, de un cercetător individual și nu unul comandat unei instituții specializate în sondaje publice. În acest caz, s-ar putea ca marja de eroare să fie mai mare. Dar, după cum am constatat, atunci când am analizat

---

³¹ <https://www.pactpentruromania.ro/diaspora>, accesat la 18.05.2020

³² <http://www.mprp.gov.ro/web/diaspora-partener-pentru-dezvoltarea-romaniei/>, accesat la 30.05.2020

răspunsurile și rezultatele pe care le-am considerat valide, adică la obiect, sondajul este concludent și, în foarte mare măsură, confirmă ipoteza de lucru.

Volumul eșantionului a fost limitat, din considerente pragmatice, având în vedere că nu am avut la dispoziție o rețea de operatori pentru culegerea datelor, dar și niște cheltuieli majore de nesuportat. Am intervievat un număr de respondenți care reprezintă aproximativ a douăsprezecea parte din volumul eșantionului determinat pentru o populație statistică de un milion de persoane cu o eroare de trei la sută.

Prin acest studiu de caz dorim să relevăm, deopotrivă, realitățile, așa cum sunt ele percepute de cei care le trăiesc, să identificăm metodele și mijloacele prin care se pot găsi formulele, mijloacele și acțiunile necesare pentru a îmbunătăți viața cetățenilor români plecați în Spania, din alte motive decât turismul, precum și condițiile de întoarcere a celor care vor să revină în localitățile de origine. Diaspora românească din Spania și nu numai, în toate identitățile și formulele ei, trebuie să aibă efectiv o conștiință de sine, să joace un rol constructiv în țara-gazdă, în țara în care se află, să păstreze valorile sale autentice românești, dar nu în izolare, ci în consonanță cu cele spaniole, să contribuie la consolidarea relațiilor româno-spaniole în context european și euro-atlantic. Pentru că, la urma urmei, toți facem parte din aceeași mare comunitate europeană și euro-atlantică. Desigur, acestea sunt scopuri foarte mari, care depășesc competențele unei diaspore, dar diaspora trebuie să le cunoască, să și le însușească organic și să contribuie la îndeplinirea lor.

Ca și **ipoteză de lucru**, am determinat motivele pentru care cetățenii români au migrat în Spania și, de asemenea, motivele pentru care aceștia s-ar întoarce în locurile natale.

Obiectivul principal al cercetării a fost identificarea și analiza principalelor caracteristici ale migrației românești în Spania, ale cauzalității acesteia și mai ales ale efectelor atât de extinse și atât de complexe asupra țării de origine, asupra comunităților românești din țară și din Spania și relevarea unora dintre mutațiile pe care acest fenomen, unic până acum în România, le-a produs. Totodată, prin realizarea acestui obiectiv și, deci, printr-o mai bună cunoaștere a fenomenului migraționist pe relația spaniolă, am urmărit și crearea unor suporturi de identificare a unor modalități mai eficiente de îmbunătățire a vieții cetățenilor români care au ales să trăiască în Spania și modalitățile de reintegrare în comunitățile de origine a celor care aleg să se întoarcă în locurile natale.

Ca **și instrument de cercetare**, am aplicat un chestionar cu 18 indicatori care să concure la determinarea concluziilor referitoare la situația cetățenilor români aflați în situațiile amintite și pentru realizarea unor propuneri pentru îmbunătățirea vieții acestora.

Respondenții acestui chestionar sunt cetățeni români care au ales, mai exact au fost obligați de starea dramatică de degradare, de înstrăinare și de distrugere foarte rapidă, doar în câțiva ani, a economiei naționale, să lucreze în Spania, desigur, în condiții legale. Populația care a optat pentru a emigra în Spania, inițial sezonier, apoi de lungă durată sau chiar definitiv, este diversificată și cuprinde, practic, toate profesiile, toate categoriile de cetățeni români și toate nivelurile de instruire. În chestionarul nostru, din 92 de respondenți, 24 au studii superioare, ceea ce confirmă, și la acest nivel de sondare aleatorii, adevărul exodului de creiere.

Cercetarea **a fost limitată** de distanța dintre România și Spania, de posibilitățile mele reale de a contacta posibili subiecți, reducându-se la corespondența și, mai ales, la perioadele în care cetățenii români care lucrează în Spania se întorceau acasă în concediu, dar mai ales de disponibilitatea acestora de a participa la acest tip de sondaj de opinie și de posibilitățile mele reale de a-i contacta. Întrebările din chestionar au fost alcătuite în așa fel încât să nu pună în dificultate persoana care a acceptat să răspundă, nici să n-o influențeze în vreun fel, nici să forțeze un anumit tip de răspuns, care să confirme neapărat ipoteza sau ipotezele de lucru.

Rezultate

Pentru realizarea studiului de caz am aplicat chestionarul unui număr de 128 subiecți și am ales 92 de răspunsuri pe care le considerăm relevante pentru studiul de față.

Din cei 92 de subiecți. 38 sunt bărbați și 54 femei, cu vârste cuprinse între 30 și 64 de ani.

Din răspunsurile la situațiile prezentate în chestionarul aplicat cetățenilor români care au ales să trăiască și să muncească în Spania, se desprind următoarele concluzii:

1. Majoritatea nu aleg, ci sunt nevoiți să părăsească România în căutarea unei țări în care stabilitatea politică, economică și socială se găsește la un nivel mai ridicat. Suporturile unei asemenea concluzii sunt numeroase. În țara noastră, an de an, vulnerabilitățile cresc, iar pericolele și amenințările de toate felurile – de la cele economice, politice, sociale, societale, la cele de securitate și chiar de apărare, deși facem parte din cele mai puternice structuri economice și de securitate din lume, sporesc. Românii, în marea lor majoritate, percep aceste realități ca amenințări extrem de puternice și ca vulnerabilități greu de acoperit.

2. Cei care părăsesc țara o fac în căutarea unui trai mai bun, a unui loc de muncă.
3. Respondenții doresc să scape de sărăcie, să se aducă îmbunătățiri administrației centrale și locale și să trăiască într-o țară care să le ofere stabilitate economică și un sistem puternic de asistență socială.

Concluzii și propuneri

Continental european este, a fost și continuă să fie, din destinație lăudat, un terminal și un beneficiar mulțumit al fluxurilor migratorii dinspre toate orizonturile, dar în special, din Est și din Sud, cu toate consecințele care decurg de aici. Desigur, statele europene din Vest nu sunt numai o destinație preferențială a majorității migranților, o gazdă bună, ci și un beneficiar al acestor fluxuri, cu toate dificultățile care decurg de aici. Europa a fost, este și rămâne o destinație puternică și chiar generoasă a fluxurilor migratoare de azi, recunoscătoare celor de ieri, din care provine, în mare parte și ea.

După studiul temei de față apreciem că ar fi adecvate următoarele propuneri:

1. Academia Română, ca urmare a valorii sale științifice să realizeze un studiu amplu privind cauzele și consecințele migrației românești.
2. Academia Oamenilor de Știință din România, prin cele 13 secții să efectueze studii pe domeniile respective de competență privind cauzele, efectele și perspective migrației românești.
3. Promovarea, de către statul român a unei carte a migrației.
4. Întocmirea unui program pentru perioada 2024-2028 (durata mandatelor parlamentare viitoare) prin care să se stabilească măsuri pentru reîntoarcerea acasă a cât mai mulți români din diaspora având în vedere că omul reprezintă principala și cea mai importantă resursă a României.
5. Întocmirea unui statut și o legitimație pentru migratorii români cu valabilitate pe teritoriul României în vederea facilitării realizării unor activități în țară, până la întoarcerea definitivă în statul român.
6. Stabilirea unui număr de locuri din diasporă pentru Senat, Camera Deputaților și europarlamentare în funcție de raportul dintre dimensiunea diasporei și numărul votanților din țară.
7. Introducerea în programele de învățământ de la diferite niveluri studierea cauzelor și impactul migrației.
8. Elaborarea unei legitimații pentru românii din diaspora, care să fie înmănată persoanelor care îndeplinesc anumite condiții (durata șederii în țara de destinație, atestarea ocupării unui loc de

muncă în străinătate și altele). Existența acestui document poate permite statului român să sprijine concret angajatorii cetățenilor noștri care revin în țară.

9. România să intervină la nivelul Uniunii Europene în vederea elaborării unor reglementări care să prevadă ca statele beneficiare de serviciile migranților să contribuie, în funcție de cheltuielile statului de plecare, cu anumite sume care să fie destinate bugetului de învățământ (educație).

10. Departamentul pentru Românii de Pretutindeni să organizeze unele activități prin care să fie invitați românii din diasporă să viziteze actualele locuri de muncă, din țara noastră, care sunt cu profil asemănător și plecând de la premisa că s-au înregistrat unele progrese în diverse domenii (sănătate, învățământ, industrie, agricultură, turism, IT, construcții și altele).

11. Acordarea de vouchere românilor din diaspora pentru petrecerea concediilor în unități turistice din România.

III. Bibliografie

Legi, instrucțiuni, regulamente

- *** *Constituția ROMÂNIEI*, București, 2004
- *** Colecția *Anuarul Statistic al Românie*, Institutul Național de Statistică
- *** Rezultatele recensămintelor din 1992, 2002, 2011 și 2022, Institutul Național de Statistică

Lucrări de autori români și străini

- ARANGO, Joaquin *Explaining migration: a critical view*, International Social Science Journal, 2000
- BERGER, Peter L. și LUCKMANN, Thomas *Construirea socială a realității*, Editura ART, București, 2008
- CARAGANCIU, Anolie *Remitenți și remitențe în contextual creșterii economice. Sinteza experienței internaționale*, Institutul de Economie, Finanțe și Statistică, Academia de Studii Economice, Chișinău, 2006
- CONSTANTIN, D. L., VASILE, V, PREDA, NICOLESCU, DL *Fenomenul migraționist din perspectiva aderării României la Uniunea Europeană*. București: Institutul European din România, 2004
- CONSTANTIN, D.L. et al. *Resursele umane în România. Mobilitatea teritorială*, Editura A.S.E. București, 2002
- CONSTANTINESCU, Monica *Teorii ale migrației internaționale*. Disponibil la: <http://old.sociologieromaneasca.ro/2002/articole/sr2002.3-4.a6.pdf>
- ESIPOVA, Neli, SRINIVASAN, Rajesh, RAY, Julie *Potential Net Migration Index Declines in Many Countries*, Gallup, 2014

- FAIST, Thomas *The volume and Dynamics of International Migration and Transnational Social Spaces*, Oxford: Clarendon Press, 2000
- GHEȚĂU, V *Declinul demografic și viitorul populației României. O perspectivă din anul 2007 asupra populației României în secolul 21*, Editura ALPHA MDN, Buzău, 2007
- GHEȚĂU, V *Declinul demografic al României: ce perspective?*, Sociologie Românească, Volumul II, Nr. 2, 2004
- GHEȚĂU, Vasile *Drama noastră demografică. Populația României la recensământul din octombrie 2011. Reprofesionalizarea României IV*, Editura Compania, București, 2012
- HARJA, E, *Analiza datelor statistice utilizând SPSS*, Editura Alma Mater a STÂNGACIU, OA Universității din Bacău, 2009
- KING, Russell *Theories and Typologies of Migration: An Overview and a Primer*, Malmö Institute for Studies of Migration, Diversity and Welfare, Malmö University, 2012
- MOSCOVICI, Serge *Psihologia socială sau mașina de fabricat zei*, Editura Polirom, Iași, 1997
- NECULAU, Adrian *Psihologie socială. Aspecte contemporane*, Editura Polirom, Iași, 1996 (coord.)
- PRELIPCEAN, G *Contributions regarding the modern design of migration – remittances policies*, New Europe College Stefan Odobleja Program, Yearbook 2008-2009, pg. 167-205, 2009
- RAZIN, A, SADKA, E *Welfare migration: is the net fiscal burden a good measure of its economic impact on the welfare of the native-born population?* CES Economic Studies 50, 709-714, 2004

- ROTARIU, Traian *Demografie și sociologia populației. Structuri și procese demografice*, Editura Polirom, Iași, 2009
- ROTARIU, Traian și VOINEAGU Vergil *Inerție și schimbare. Dimensiuni sociale ale tranziției în România*, Editura Polirom, Iași, 2012
(coord.)
- SANDU, D *Fluxurile de migrație în România*, Editura Academiei R.S.R., București, 1984
- SANDU, D, (coordonator) *Locuirea temporară în străinătate. Migrația economică a românilor: 1990-2006*, Fundația pentru o Societate Deschisă, București, 2006
- SKELDON, Ronald *Global Migration: Demographic Aspects and Its Relevance for Development*, UN Population Division, Technical Paper no. 2013/6
- STOICA, I *Tentația migrației. Necesitate și oportunitate într-o lume globalizată*, Editura Militară, București, 2011
- ȘERBAN, M *Dinamica migrației internaționale : un exercițiu asupra migrației românești în Spania*, Editura Media Lumen, Iași, 2011
- THIEME, Susan *A Brief Overview of Theories of International Migration, Social Networks and Migration: Far West Nepalese Labour Migrants in Delhi*. Münster: pp. 36-40, 2006. Disponibil la: http://www.glopp.ch/C1/en/multimedia/C1_pdf1.pdf
- ZAMAN, G,VASILE, V *Migrația forței de muncă și dezvoltarea durabilă a României. Abordări teoretico-metodologice. Sisteme de indicatori și modele de analiză*. București. Editura Expert, 2005
- ZAMFIR, Cătălin și VLĂSCEANU, Lazăr *Dicționar de sociologie*, Editura Babel, București, 1998

Articole, publicații, lucrări de cercetare

- ACOSTA, P *The Impact of Remittances on Poverty and Human Capital. Evidence from Latin American Household Surveys*, in Caglar Ozden and Maurice W. Schiff, *International Migration, Economic Development and Policy*, World Bank, 2008
- AMBROSINI, W, *The selection of migrants and returnees: Evidence from Romania and implications*, *NBER Working Paper*, National Bureau of Economic Research, Cambridge, Mass , 2011
- MAYR, K, PERI, G, RADU, G
- ARANGO, Joaquin *Explaining migration: a critical view*, *International Social Science Journal*, 2000
- AUER, P. Efendioglu, U., Leschke, J. (2004) *Active Labour Market Policies around the World: Coping with the consequences of Globalisation*, Employment Strategy Paper 9, ILO, Geneva
- BAGASAO, IJ *Migration and Development: The Philippine Experience*, in Samuele Munzele Maimbo and Dilip Ratha, *Remittances. Development Impact and Future Prospects*, World Bank, 2005
- BARRELL, R, FITZGERALD, J and RILEY, R *EU enlargement and migration: Assessing the macroeconomic impacts*. NIESR Discussion Paper 292. March 2007
- BORJAS, GJ *The Economics of Immigration*, *Journal of Economic Literature*, 32(4), 1994
- BORJAS, GJ *Immigrants, Minorities, and Labor Market Competition*, *Industrial and Labor Relations Review*, 40(3), 1987

- CHÉDEMAIL, S *Migrants internationaux et diasporas*, Coll. Prépas Géographie, Armand Colin, Paris, 1998
- CHISWICK, B *Are Immigrants Favourable Self-Selected? An Economic Analysis*, in Brettell, New York: Routledge; Borjas, GJ, 1985 „Immigrants, Minorities, and Labor Market Competition”, *Industrial and Labor Relations Review*, 40(3): 382-392, 2000
- CIUCĂ, V, PAȘNICU, D, SON, L, SIPOS, C and IORDAN, M *The Romanian Flexicurity – A response to the European Labour Market Needs*, in *Romanian Journal of Economic Forecasting*. Vol. X, no. 3, 2008
- CLARK, X; HATTON, TJ; and WILLIAMSON, J G *Where Do US Immigrants Come From? Policy and Sending Country Fundamentals*, NBER Working Paper 8998, National Bureau of Economic Research, Cambridge, Mass. Comparative Perspective, *Population and Development Review* 14(3), 2002
- CONSTANTINESCU, Monica *Teorii ale migrației internaționale*. Disponibil la: <http://old.sociologieromaneasca.ro/2002/articole/sr2002.3-4.a6.pdf>
- DE MELO, J, GREYER, J.M., MÜLLER, T *The Political Economy of International Migration in a Ricardo-Viner Model*, CEPR Discussion Paper No. 2714, 2001
- DOCQUIER, F, RAPOPORT, H *Skilled Migration: The Perspective of Developing Countries Institute for the Study of Labor*, June 2007 IZA DP No. 2873, 2007
- DOCQUIER, F, RAPOPORT, H *Skilled Migration: The Perspective of Developing Countries*, In Jagdish Bhagwati and Gordon Hanson, eds., *Skilled Immigration Today: Problems, Prospects, and Policies*, Oxford: Oxford University Press, 2009
- DOCQUIER, F, RAPOPORT, H *Skilled Migration: The Perspective of Developing Countries Institute for the Study of Labor*, June 2007 IZA DP No. 2873, 2007

- DOCQUIER, F, *Skilled Migration: The Perspective of Developing Countries*, In Jagdish Bhagwati and Gordon Hanson, eds., *Skilled Immigration Today: Problems, Prospects, and Policies*, Oxford: Oxford University Press, 2009
- RAPOPORT, H
- DUMITRACHE, L, *Deplasări, mobilitate rezidențială, migrații – o abordare teoretică*, in Regionalism and Integration-Culture, Space and Development, Editura Brumar, Timișoara, 2000
- SUDITU, B
- FACHINI, G, *The Political Economy of International Factor Mobility*, *Journal of International Economics*, 2007
- NIELMANN, G
- GLOCKNER, Iris, *The European Coal and Steel Community (ECSC) and European Defence Community (EDC) Treaties în Finn Laursen* (rEditura), *Designing the European Union*, Palgrave Studies in European Union Politics, Palgrave Macmillan Press, London, 2012
- RITTBERGER, Berthold
- HATTON, TJ, and *Demographic and Economic Pressure on Emigration Out of Africa*, *NBER Working Paper 8124*, National Bureau of Economic Research, Cambridge, Mass. (February), 2001
- WILLIAMSON, JG
- HATTON, TJ, and *What Fundamentals Drive World Migration?*, *NBER Working Paper No. 9159*, 2002
- WILLIAMSON, JG
- HATTON, TJ, and *Refugees, Asylum Seekers and Policy in Europe*, *NBER Working Paper*, No. 10680, 2004
- WILLIAMSON, JG
- HATTON, TJ, and *Refugees, Asylum Seekers and Policy in Europe*, *NBER Working Paper*, No. 10680, 2004
- WILLIAMSON, JG
- HICKS, Sir John *The Theory of Wages*, Editura Macmillan, Londra, 1963, p. 76; Philip Martin și alții, *Managing Labor Migration in the Twenty-First Century*. Yale University Press, 2006
- HORVATH, I *Romania. Country profile*, *Focus Migration*, no.9, Houndmills/Basingstoke/Hampshire: Palgrave Macmillan, 2007

- KACZMARCZYK, P,
OKÓLSKI, M *International migration in Central and Eastern Europe – current and future trends*, United Nations Expert Group Meeting On International Migration And Development, New York, http://www.un.org/esa/population/migration/turin/Symposium_Turin_files/P12_Kaczmarczyk&Okolski.pdf, 2005
- KACZMARCZYK, P,
OKÓLSKI, M *International Migration in Central and Eastern Europe: Current and Future Trends*, UN Expert Meeting on Migration and Development, New York: United Nations, 2004
- KAHANEK, M,
ZIMMERMANN, KF,
eds. *EU Labor Markets after Post-Enlargement Migration*, Springer, Berlin et al, 2009
- KRIEGER, H *Migration Trends in an Enlarged Europe. Report for the European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions*, Dublin, 2004
- LEON-LEDESMA, M,
PIRACHA, M *International Migration and the Role of Remittances in Eastern Europe*, <ftp://ftp.ukc.ac.uk/pub/ejr/RePEc/ukc/ukcedp/0113.pdf>, 2001
- MASSEY, DS *Economic Development and International Migration in OECD, Trends in International Migration*, Paris: OECD, 2001
- MURPHY, Michael *The Impact of Migration on Long-Term European Population Trends, 1850 to Present*, Population and Development Review, vol. 42, nr. 2, Wiley-Blackwell, 2016, p. 241; Susan Eva Eckstein, Adil Najam, *How Immigrants Impact Their Homelands*, Durham: Duke University Press, 2013
- OKÓLSKI, M *Migration trends in Central and Eastern Europe on the eve of the European Union enlargement: an overview*, In *Migration in the New Europe: East-West Revisited*, Gorny A., P. Ruspini eds, 2004

- OROZCO, M *Worker Remittances: An international comparison, working paper, Inter-American Development Bank, 2003*
- OTOVESCU, A *Identity features of the romanian immigrants from Italy, Journal of Community Positive Practices 3, 2012*
- PEHOIU, G, COSTACHE, A *The Dynamics of Population Emigration from Romania – Contemporary and Future Trends, World Academy of Science, Engineering and Technology 42, 2010*
- PRELIPCEAN, G *Contributions regarding optimal migration policies after european enlargement, în vol. Procese de integrare economică europeană modernă, Editura ASE București, pe suport CD, 2008*
- PRELIPCEAN, G *Contributii la analiza proceselor de revenire a migrantilor în România în contextul crizei economice globale 2007-2009, în vol. Dezvoltarea regională în contextul integrării în Uniunea Europeană, Editura Economică, București, 2009*
- PRELIPCEAN, G *Migration and remittances euphoria. Implications of the economic crises on migration and remittances, Revista Sfera Politicii, no. 137/2009, 2009*
- PRITCHETT, L *Let Their People Come: Breaking the Gridlock on Global Labor Mobility, Washington, DC: Center for Global Development, 2006*
- RATHA, D *„Worker Remittances: An Important and Stable Source of External Development Finance”, in Global Development Finance 2003: Striving for Stability in Development Finance, Washington, DC: International Monetary Fund, 2003*
- ROMAN, M, VOICU, C *Câteva efecte socio-economice ale migrației forței de muncă asupra țărilor de emigrație. Cazul României, Economie teoretică și aplicată, XVII (7), 2010*

- SANDU, D *Migrația circulatorie ca strategie de viață*, Revista de Sociologie românească, nr.2, București, 2000
- SANDU, Dumitru *Sociologie Românească*, 2000
- STÂNGACIU, Oana-
Ancuța, HARJA,
Eugenia *„Egalitatea de șanse între femei și bărbați în domeniul muncii – o analiză a principalelor disparități de gen – la un an de la integrarea în U.E.”*, în volumul „Priorități ale statisticii la un an după aderarea României la Uniunea Europeană”, iulie 2008, Institutul Național de Statistică
- SUDITU, B *Mobilitatea rezidențială a populației Municipiului București/Logements, habitants et mobiles résidentielles a Bucarest. Enjeux pour le XXIeme siecle*, teză doctorat – cotutelă Universitatea din București și Université d’Angers (France), mss, 2006
- SUDITU, B *„Urban sprawl and residential mobilities in the Bucharest area – reconfiguration of a new residential geography”*, *Human Geographies*, vol. IV, 2, 2009
- SUDITU, B, et al. *Urban sprawl characteristics and typologies in Romania*, *Human Geographies*, 4, 2, 2010
- ȘERBAN, M *Nevoia de inovație în politicile de migrație românești*, *Calitatea Vieții*, XX, nr. 1-2, p. 79–90, 2009
- THIEME, Susan *Brief Overview of Theories of International Migration*, Social Networks and Migration: Far West Nepalese Labour Migrants in Delhi. Münster: pp. 36-40, 2006. Disponibil la: http://www.glopp.ch/C1/en/multimedia/C1_pdf1.pdf
- VÂRDOL, D *Recent Characteristics of Emigration from Romania*, în *Potsdamer Geographische Forschungen*, Potsdam 2002, Deutschland (în colab.), 2002

VLĂSCÉANU, Lazăr
și ZAMFIR, Cătălin

Dicționar de Sociologie, <http://www.dictsociologie.netfirms.com/>

***
2011, *Perspective asupra coeziunii teritoriale. Reprezentări cartografice*,
Conferința „Coeziune și competitivitate teritorială în contextul Strategiei
Europa 2020”, decembrie 2011, Direcția Generală Dezvoltare Teritorială,
Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului

***
2012, Active ageing and solidarity between generations, a statistical
portrait of the European Union,
http://ec.europa.eu/health/reports/european/statistics/index_en.htm

***
2012, Ministerul Administrației și Internelor, Inspectoratul General pentru
Imigrări – Buletin statistic în domeniul imigrației și azilului 2012

***
2012, Revista Capital

***
2012, The 2012 Ageing Report: Economic and budgetary projections for
the 27 EU Member States (2010-2060),
http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/2012-ageing-report_en.htm

***
Commission regulation (EC) No 102/2007 of 2 February 2007 adopting
the specifications of the 2008 ad hoc module on the labour market situation
of migrants and their immediate descendants, as provided for by Council
Regulation (EC) No 577/98 and amending Regulation (EC) No 430/2005

***
European Commission (2007) *Employment in Europe*

***
<http://www.econ.worldbank.org/external/default/main?>

***
<http://www.laborsta.ilo.org/>

***
<http://www.ilo.org/public/english/employment/strat/kilm/index.html>

***
<http://www.iom.int/jahia/jsp/index.jsp>

*** http://www.oecd.org/home/0,2987,en_2649_201185_1_1_1_1_1,00.html

*** International Organization for Migration, World Migration: Costs and Benefits of International Migration, 2005

*** Report for Camire (Eurostat) and the OECD, 14 December 1999, Mikael Akerblom, Statistics Finland, Mobility of highly qualified manpower, a feasibility study on the possibilities to construct internationally comparable indicators

*** Website-urile următoarelor organizații: Organizația Internațională pentru Migrație (IOM), Comisia Europeană, Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (OECD), Gallup, Fundația Soros pentru o Societate Deschisă, Institutul Național de Statistică (România), Inspectoratul General pentru Imigrări (România)

*** World Commission on the Social Dimension of Globalisation (2004) A fair globalisation: *Creating opportunities for all*, ILO, Geneva